

**Bachelor MWD/SPH/Sociaal Werk
Hogeschool Leiden**

*Verslag van de beperkte opleidingsbeoordeling
21 en 22 juni 2017*

Utrecht

Juli 2017

www.AeQui.nl

Evaluatiebureau voor het hoger onderwijs

 Dit document laat zich het beste dubbelzijdig afdrukken.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Samenvatting.....	4
Colofon	6
Inleiding	7
1. Beoogde leerresultaten	9
2. Onderwijsleeromgeving	12
3. Toetsing	17
4. Gerealiseerde leerresultaten.....	20
Bijlagen	23
Bijlage 1 Visitatiecommissie	24
Bijlage 2 Programma visitatie.....	25
Bijlage 3 Leerresultaten.....	29
Bijlage 4 Programmaoverzicht	32
Bijlage 5 Bestudeerde documenten	33
Bijlage 6 Onafhankelijkheidsverklaringen	36

Samenvatting

Op 21 en 22 juni 2017 zijn de opleidingen MWD/SPH (die samen gaan in de opleiding Social Work), van de Hogeschool Leiden geïnspecteerd door een panel van AeQui. Het totaaloordeel van het panel is voldoende.

Beoogde leerresultaten

De visitatiecommissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de beoogde leerresultaten als **voldoende**.

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding. Basis voor de opleiding zijn de landelijke opleidingsprofielen. Op basis van de missie van de opleiding worden ontwikkelingen in het vakgebied en de verwachtingen van het beroepenveld actief vertaald naar de opleiding. De beoogde leerresultaten zijn concreet en adequaat uitgewerkt. Aanpassingen worden planmatig en systematisch doorgevoerd. De opleidingen kennen een sterke dialoog met het beroepenveld. De opleiding betreft het werkveld ook actief bij het vormgeven van de nieuwe opleiding Sociaal Werk en de nieuwe uitstroomprofielen.

Onderwijsleeromgeving

De visitatiecommissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de onderwijsleeromgeving als **goed**. De inrichting van de het onderwijsprogramma en de organisatie van de hogeschool zijn goed op orde. De visitatiecommissie stelt vast dat de inhoud en het niveau van de programmaonderdelen adequaat zijn en waarborgen dat afgestudeerden voldoen aan de gehanteerde eindkwalificaties. De sterke binding en gedragsmatige betrokkenheid van de studenten bij de opleiding valt in positieve zin op. Deze hangen samen met de inzet en aanpak van het docententeam, de relatieve kleinschaligheid van de opleiding, de vormgeving van de studieloopbaanbegeleiding en de goede voorzieningen.

Toetsing

De visitatiecommissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de toetsing als **voldoende**.

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en werkt systematisch aan het verbeteren van de kwaliteit van de toetsing. Het panel waardeert de grote inzet van de opleidingen in de

afgelopen periode op het borgen van de toetskwaliteit, en de investeringen die zijn gedaan in zowel de systematische aanpak als de oordeelkundigheid van de beoordelaars. Sterk vindt de commissie de nauwe samenwerking tussen de toetscommissie en de examencommissie – ook over de opleidingen heen – en de uitwisseling die met andere hogescholen plaatsvindt. In zijn algemeenheid zijn de procedurele aspecten van toetsing goed georganiseerd. Tegelijkertijd signaleert het panel nog een aantal, meer operationele, aandachtspunten rond verschillen in beoordeling, differentiatie tussen studenten en de beoordeling van stages en supervisie.

Gerealiseerde leerresultaten

De visitatiecommissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de gerealiseerde leerresultaten als **voldoende**. Het afstudeeronderzoek is het sluitstuk van de onderzoekslijn die begint in het eerste jaar. De commissie heeft een steekproef van dertig eindwerken beoordeeld. De commissie stelt vast dat deze aan de maat zijn. Ze bevatten interessante, relevante en actuele onderwerpen. Het voornaamste verbeterpunt is de kwaliteit van abstractie en discussie. Daarnaast mag de kwaliteit van het taalgebruik en de omgang met bronnen verbeterd worden.

Aanbevelingen

Het panel wil de opleiding in overweging geven de eigen positionering en eigenheid te versterken en uit te dragen, in lijn met eerder gemaakte keuzes.

De commissie beveelt aan om bij het ontwikkelen van de nieuwe opleiding sterker te sturen op didactische vernieuwing en in te blijven zetten op nieuwe werkvormen om kritische reflectievaardigheden van de studenten te ontwikkelen.

De ingezette ontwikkeling naar het gebruik van beroepsproducten in het afstudeerprogramma biedt volgens het panel mogelijkheden om praktijkrelevante toepassing van onderzoeksvaardigheden te versterken.

Alle standaarden van het NVAO beoordelingskader 2016 zijn positief beoordeeld (voldoende en goed) en op die grond geeft het visitatiepanel een positief advies inzake accreditatie van de opleidingen Maatschappelijk Werk en Dienstverlening en Sociaal Pedagogische Hulpverlening van de hogeschool Leiden.

Namens het visitatiepanel,

Utrecht, oktober 2017

Drs. R.R. van Aalst
Voorzitter

drs. J. Bokam
secretaris

ir. R.S. Kloosterman
secretaris

Colofon

Instelling en opleiding

Hogeschool Leiden
Zernikedreef 11
2333 CK Leiden

Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg: positief

Opleiding: Maatschappelijk Werk en Dienstverlening
                      Sociaal Pedagogische Hulpverlening
Variant: Voltijd
Croho-nummer: 34616 en 34617

Visitatiepanel

Het visitatiepanel bestond uit:

Raoul van Aalst, voorzitter
Raymond Kloppenburg, werkveld- en domeindeskundige
Edwin Luttik, werkveld- en domeindeskundige
Jakop Rigter, werkveld- en domeindeskundige
Daphne Janssen, studentlid

Het panel is ondersteund door:

Johan Bokdam, secretaris
René S. Kloosterman, verantwoordelijk secretaris

Het panel is vooraf voorgelegd aan de NVAO; de NVAO heeft ingestemd met de samenstelling.

De visitatie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van
AeQui VBI
Vlindersingel 220
3544 VM Utrecht
(030) 87 820 87
www.AeQui.nl

Inleiding

De voltijds bacheloropleidingen Maatschappelijk Werk en Dienstverlening en Sociaal Pedagogische Hulpverlening (elk 240 EC) werken intensief samen binnen de faculteit Sociaal Werk en Toegepaste Psychologie van de Hogeschool Leiden. Door veranderingen in de samenleving en het werkveld is besloten dat de opleidingen MWD en SPH toewerken naar één nieuwe opleiding Sociaal Werk, die september 2017 van start gaat.

De instelling

Hogeschool Leiden is een middelgrote multisectorale hogeschool in de Randstad met zo'n tienduizend studenten. De faculteit Sociaal Werk en Toegepaste Psychologie (SW&TP) is één van de vijf faculteiten van de hogeschool en omvat de opleidingen Maatschappelijk Werk en Dienstverlening (MWD), Sociaal Pedagogische Hulpverlening (SPH), Toegepaste Psychologie (TP) en de masteropleiding Jeugdzorg. De drie bacheloropleidingen hebben gezamenlijk zo'n 1800 studenten.

De opleiding

De voltijds bacheloropleidingen Maatschappelijk Werk en Dienstverlening en Sociaal Pedagogische Hulpverlening van Hogeschool Leiden (elk 240 EC) werken al jaren nauw samen, zoals ook blijkt uit een bijna identieke inrichting van de propedeuse en het derde jaar.

Nieuwe opleiding Sociaal Werk

De afgelopen jaren is het sociaal domein in hoog tempo veranderd. De decentralisaties in de nieuwe Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO), de Jeugdwet en de Participatiewet hebben grote gevolgen voor de inrichting van het beroepenveld, de taken van de beroepskrachten en voor de opleidingen die hiervoor opleiden.

Deze veranderingen in de samenleving en het werkveld vertaalden zich naar intensieve discussies binnen de opleidingen, in gesprekken met het werkveld en landelijk binnen het sectorale adviescollege (SAC). Op basis hiervan is in opleidingsjaar 2015-2016 besloten dat de opleidingen MWD en SPH werken naar één nieuwe opleiding Sociaal Werk, die september 2017 van start gaat. Na een brede oriëntatie op sociaal werk gedurende de eerste twee studiejaar, kunnen studenten zich in jaar drie en vier verdiepen in één van de drie profielen waarin een specifieke context centraal staat: welzijn en maatschappelijk werk, het jeugddomein en sociaal werk in de zorg.

In de zomer van 2016 heeft de NVAO positief geadviseerd over de Aanvraag Planningsvrije Conversie. Dit

advies is overgenomen door het ministerie van OCW. De oude opleidingen worden nog vier collegejaren aangeboden en hebben een afbouwplan opgesteld.

Vorige visitatie

De opleidingen MWD en SPH zijn in 2010 gevisiteerd en in 2011 geaccrediteerd tot en met eind 2018. Het adviesrapport van Hobéon 'Accreditatie HBO bachelor opleidingen MWD, SPH voltijd en deeltijd' sprak zich positief uit over de opleidingen.

Naar aanleiding van deze visitatie in 2012 heeft de faculteit gekozen om op drie thema's tot verdere verbetering te komen. Dit zijn:

- maatregelen ten behoeve van in- en doorstroom,
- herkenbaar opleiden,
- kwalitatief goed opleiden.

Onder deze laatste noemer is gewerkt aan toetsing, een veilige toetsketen, onderzoek en onderzoekend vermogen, de beoordeling van de stage, *blended learning*, archivering, professionalisering en vermindering van de werkdruk. In 2014 heeft een tussentijdse audit plaatsgevonden.

Daarnaast is vanaf september 2015 door beide opleidingen gezamenlijk gewerkt aan een nieuwe opleiding Sociaal Werk.

De visitatie

De Hogeschool heeft aan AeQui VBI opdracht gegeven in 2017 onderhavige visitatie uit te voeren. Hiertoe heeft AeQui een onafhankelijk en ter zake kundig panel samengesteld. De faculteit heeft als basis voor de visitatie een zelfevaluatie opgesteld. De opleidingen reflecteren hierin op de afgelopen zes jaar, met een zelfkritische blik en aandacht voor interne en externe ontwikkelingen.

Met vertegenwoordigers van de opleiding heeft een voorbereidend gesprek plaatsgevonden. In dat gesprek is het programma en de invulling van de gesprekken en gesprekspartners vastgesteld.

De hogeschool heeft voorafgaand aan het visitatiebezoek in juni 2017 een aankondiging verspreid voor een open spreekuur waarin docenten en studenten met het panel konden spreken. Er is geen gebruik gemaakt van deze mogelijkheid.

Het visitatiepanel heeft een keuze gemaakt uit de eindproducten die de laatste twee jaar door studenten zijn geproduceerd en heeft deze beoordeeld. De resultaten van die beoordeling zijn input geweest voor de gesprekken met de opleiding. Het panel heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitge-

voerd volgens het vastgestelde programma, zoals opgenomen in bijlage 2. Aan het einde van de visitatie is de opleiding in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies van het panel. Het panel heeft een ontwikkelgesprek gevoerd met de opleiding.

Deze rapportage betreft de bevindingen van de visitatie en is in concept toegestuurd aan de opleiding in augustus 2017. De reacties van de opleiding zijn verwerkt tot deze definitieve rapportage.

1. Beoogde leerresultaten

De visitatiecommissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de beoogde leerresultaten als **voldoende**. De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding. Basis voor de opleiding zijn de landelijke opleidingsprofielen. Op basis van de missie van de opleiding worden ontwikkelingen in het vakgebied en de verwachtingen van het beroepenveld actief vertaald naar de opleiding. De beoogde leerresultaten zijn concreet en adequaat uitgewerkt. Aanpassingen worden planmatig en systematisch doorgevoerd.

De opleidingen kennen een sterke dialoog met het beroepenveld. De opleiding betreft het werkveld ook actief bij het vormgeven van de nieuwe opleiding Sociaal Werk en de nieuwe uitstroomprofielen. Het panel wil de opleiding in overweging geven de eigen positionering en eigenheid te versterken en uit te dragen, in lijn met eerder gemaakte keuzes.

Beoogde leerresultaten

Bevindingen

Missie

De missie van de opleiding MWD is “om (zelf)kritische beginnend maatschappelijk werkers op te leiden, die herkenbaar en effectief bijdragen aan het voorkomen van menselijke leed en het bevorderen van psychosociaal welzijn”. De missie van de opleiding SPH is “(zelf) kritische beginnende sociaal pedagogische hulpverleners [af te leveren] die een diversiteit aan cliënten met betrokkenheid, daadkracht en respect tegemoet treden. Als professionals opereren zij uitvoerend en coördinerend in het zich voortdurend ontwikkelende multidisciplinaire beroepenveld. Zij zijn in staat hun handelen binnen en buiten de kaders van de instellingen te verantwoorden. Het belang en de vraag van de cliënt zijn hierbij altijd het uitgangspunt.”

Kern van het beroep

In beide opleidingen zijn de onderwijseenheden en kwalificaties van de opleiding gekoppeld aan de kerntaken van het beroep zodat studenten leren om:

- deskundig theorie en vaardigheden te hanteren en keuzes daarbij te onderbouwen en verantwoorden;
- zich te kunnen positioneren ten opzichte van cliënten *en* in de organisatie *en* in de maatschappij; waarbij waarden, normen en codes van het beroep worden gebruikt;
- te reflecteren op het eigen handelen;
- bij te dragen aan de ontwikkeling van het beroep door praktijkgericht onderzoek en innovatie;

- hun eigen leven lang leren én leren van anderen te kunnen vormgeven.

Concretisering en actualisering

De beoogde leerresultaten zijn concreet en adequaat uitgewerkt en aanpassingen worden planmatig en systematisch doorgevoerd. De huidige opleidingen MWD en SPH hebben elk een deels onderscheiden opleidingsprofiel, dat jaarlijks wordt bijgewerkt en uitgewerkt in een raamleerplan. De opleidingen hebben eigen leerlijnen, curriculumcommissies, examencommissies en toetscommissies, maar deze werken in de praktijk nauw samen.

De beoogde leerresultaten van de huidige opleidingen zijn afgeleid uit de meest recente landelijke opleidingsprofielen. De beoogde leerresultaten zijn opgedeeld in een aantal leer- en aandachtlijnen, die zijn uitgewerkt in een competentiematrix over alle opleidingseenheden heen. Aangegeven is aan welk niveau de studenten bij de betreffende onderwijsonderdelen moeten voldoen. MWD kent 28 competenties, SPH kent er 15. Deze zijn opgenomen als bijlage in het OER.

Daarnaast wordt sinds vorig jaar de nieuwe opleiding Sociaal Werk ontwikkeld. Bij de start van dit traject was er nog geen landelijk opleidingsdocument. De opleiding is echter nauw betrokken geweest bij het opstellen van het landelijk opleidingsdocument Sociaal Werk (februari 2017). Deze is inmiddels vastgesteld. Ook was de faculteitsdirecteur afgelopen jaren lid van het sectorale adviescollege (SAC) van de Vereniging Hogescholen.

Afstemming beroepenveld

De opleidingen kennen een sterke dialoog met het beroepenveld. Naast de werkveldcommissies hebben de opleidingen samenwerkingsovereenkomsten en convenanten gesloten met enkele belangrijke partnerinstellingen. Uit de gesprekken met alumni en het werkveld werd duidelijk dat er een goede band bestaat met het beroepenveld. Op basis van vertrouwen werd in een open gesprek aangegeven wat de sterke punten van de opleiding waren en waar de verbeterpunten liggen. Het werkveld gaf daarbij aan dat deze punten ook bekend zijn bij de opleiding en worden opgepakt. Het panel waardeert deze openheid, en duidt dit als een goede relatie.

De opleiding betreft het werkveld ook actief bij het vormgeven van de nieuwe opleiding Sociaal Werk en de drie uitstroomprofielen. Daarnaast zijn er veel gastdocentschappen, werken lectoren, opleiding en werkveld samen bij onderzoeken, houdt de opleiding elk jaar een enquêteonderzoek onder alumni en begeleiders uit het werkveld en werken opleiding, studenten en werkveld intensief samen rond projecten in het vierde jaar (zie ook hoofdstuk 2).

Het panel ziet dat de verbinding met de praktijk ook terugkomt in de doorlopende opbouw van praktijkervaring over alle jaren van de opleiding. Studenten komen door de hele opleiding, ook al in eerste twee jaren, in contact met de beroepspraktijk. Het werkveld waardeert deze ontwikkeling en geeft aan dat studenten daarbij nog wel wat meer 'in het diepe' mogen worden gegooid. Vanuit goede bedoelingen hebben veel docenten de neiging hun studenten (te) veel te willen beschermen. Er lijkt een grote bereidheid bij het werkveld om nog meer samen het onderwijs vorm te geven in en vanuit de beroepspraktijk.

Internationaal perspectief

De faculteit is lid van Europese federatie van hogescholen, de European Social Education Training (FESET) en van de European Association of Schools of Social Work (EASSW) waardoor zij op de hoogte blijft van internationale thema's. De opleiding heeft een werkgroep Internationalisering, Diversiteit en Duurzaamheid (IDD) die hogeschoolbeleid vertaalt in opleidingsbeleid. Er is een duidelijk keus gemaakt voor diversiteit boven internationalisering (in de betekenis van ervaring opdoen in het buitenland). Studenten worden echter wel in de gelegenheid

gesteld om op vrijwillige basis mee te doen aan internationale bijeenkomsten, studiereisjes en een uitwisselingsprogramma. Een klein deel van de studenten kiest ervoor om een deel van hun opleiding (o.a. de stage) in het buitenland volgen.

Het werkveld vraagt, in dit verband, om competenties zoals het werken in multiculturele en internationale settings. De opleiding is hier afgelopen periode meer aandacht aan gaan besteden, via uitwisselingen, projecten en het stimuleren dat studenten een deel van hun opleiding in het buitenland volgen.

Overwegingen

De visitatiecommissie heeft de beoogde leerresultaten en daarmee de profilering en positionering van de opleiding tijdens het visitatiebezoek besproken met de verschillende geledingen. Daaruit zijn drie aandachtspunten naar voren gekomen.

Profilering en positionering

De faculteit articuleert naar het werkveld, huidige en toekomstige studenten geen eigen onderscheidend profiel ten opzichte van vergelijkbare opleidingen. De huidige en de nieuwe opleiding volgen allen de landelijke opleidingsprofielen. Het werkveld ziet in de praktijk ook geen sterke profilering van de afgestudeerden van de hogeschool Leiden. In de zelfevaluatie en onderliggende documentatie hanteren de opleidingen lange – en deels verschillende – opsommingen die de opleiding kenschetsen.

Het panel wil de opleiding in overweging geven de eigen positionering en eigenheid te versterken. Het panel ziet dat er zowel intern als extern winst is te halen door een scherper en korter profiel te hantieren.

In de gesprekken met het management werd de eigenheid omschreven als een focus op de zwaardere sociale ondersteuning. Deze profilering van de opleiding is wel zichtbaar in de keuze van de lectoren en lectoraten. De hogeschool heeft hiermee invulling gegeven aan de sectorale opdracht om 'focus en massa' te creëren. Daarnaast ligt er eigenheid besloten in de invulling van de minoren en de keuze in de naamgeving van het uitstroomprofiel 'welzijn en maatschappelijk werk'.

Het panel adviseert de opleiding om de gekozen positionering aan te scherpen, door deze te vertalen naar de beoogde leerresultaten van het nieuwe curriculum Sociaal Werk en deze ook helder te maken naar de buitenwereld. Dit kan van meerwaarde zijn op de profilering van 'kleinschalig en gekend' waar de hogeschool Leiden nu op inzet.

Reflectieve professionals

Ook de eigen hbo-oriëntatie van studenten en de opleiding kan versterkt worden. Beide opleidingen noemen in hun profiel dat ze "(zelf)kritische beroepsbeoefenaars" opleiden. Het panel herkent dat de opleiding gestructureerd werkt aan het zelfkritische vermogen bij studenten op het microniveau. In voorbereiding op de nieuwe opleiding Sociaal Werk is in 2016 bijvoorbeeld een kritische, gedegen en praktijkrelevante notitie opgesteld om te komen tot verbeteringen in de reflectievaardigheden en een doorlopende en opbouwende reflectielijn.

De bredere reflectie op het niveau van organisatie en beleid (meso- en macro-niveau) lijkt vooralsnog minder ontwikkeld. De functie van reflectie op deze niveaus kwam alleen in het gesprek met de lectoren naar voren. In de gesprekken en in de beoordeelde afstudeerwerken miste het panel de opstelling van "critical social workers" waarbij studenten in de opleiding de maatschappelijke ontwikkelingen en onderliggende (politieke) keuzes leren bevragen. Ook vanuit het werkveld wordt dit als verbeterpunt benoemd. Werkgevers geven aan dat de huidige

studenten grotendeels vorm zullen moeten gaan geven aan de beoogde transformaties in het sociaal domein. De opleiding kan op dit punt verder versterkt worden.

Internationalisering

De opleiding trekt veel studenten vanuit de regio, die kiezen voor een relatief kleinschalige setting en een leergemeenschap waarin studenten en docenten elkaar kennen. Voor deze groep is het van meerwaarde om ook internationale ervaringen op te doen, omdat het werkveld vraagt om competenties zoals het werken in multiculturele en internationale settings. De opleiding is hier afgelopen periode meer aandacht aan gaan besteden, via uitwisselingen, projecten en het stimuleren dat studenten een deel van hun opleiding in het buitenland volgen. Het panel steunt deze ontwikkeling en beveelt aan om dit krachtig door te zetten.

Oordeel

De visitatiecommissie kwalificeert op grond bovenstaande bevindingen en overwegingen de beoogde leerresultaten als **voldoende**.

2. Onderwijsleeromgeving

De visitatiecommissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de onderwijsleeromgeving als **goed**. De inrichting van de het onderwijsprogramma en de organisatie van de hogeschool zijn goed op orde. De visitatiecommissie stelt vast dat de inhoud en het niveau van de programmaonderdelen adequaat zijn en waarborgen dat afgestudeerden voldoen aan de gehanteerde eindkwalificaties. De sterke binding en gedragsmatige betrokkenheid van de studenten bij de opleiding valt in positieve zin op. Deze hangen samen met de inzet en aanpak van het docententeam, de relatieve kleinschaligheid van de opleiding, de vormgeving van de studieloopbaanbegeleiding en de goede voorzieningen. De commissie beveelt aan om bij het ontwikkelen van de nieuwe opleiding sterker te sturen op didactische vernieuwing en in te blijven zetten op nieuwe werkvormen om kritische reflectievaardigheden van de studenten te ontwikkelen.

Bevindingen

Inrichting onderwijsprogramma

De visitatiecommissie heeft het onderwijsprogramma bestudeerd en besproken met studenten en docenten. De visitatiecommissie heeft tijdens de visitatie het studiemateriaal van verschillende modules ingezien en heeft ter verificatie van de documentatie in verschillende gesprekken gesproken over de inhoud en het niveau van het materiaal.

De visitatiecommissie heeft waardering voor de degelijke opzet en de samenhang in het programma van de twee opleidingen. Dit wordt bevestigd door de gesprekken met studenten, docenten en afstudeerbeoordelaars. De visitatiecommissie stelt vast dat de inhoud en het niveau van de programmaonderdelen adequaat zijn en waarborgen dat afgestudeerden voldoen aan de gehanteerde eindkwalificaties.

De opleiding begeleidt studenten van oriëntatie in het eerste jaar via beroepsvoorbereiding in het tweede jaar naar beroepsvorming in de stage van het derde jaar. Het programma, het personeel en de opleidings specifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

De propedeuses (60 EC) van de opleidingen MWD en SPH zijn vrijwel identiek en geven gelegenheid tot oriëntatie, selectie en (door)verwijzing. De propedeuses zijn breed van opzet, waarmee de opleidingen zich onderscheiden. Qua oriëntatie ligt de nadruk op het kennismaken met het brede sociaal werk en enkele doelgroepen (dak- en thuislozen, ouders en kinderen, ouderen en jongeren). Daarnaast ma-

ken studenten zich algemene agogische kennis en vaardigheden eigen en focust de studieloopbaanbegeleiding (SLB) op studeren, leren van en met elkaar, de kwaliteiten van de student, hoe die passen bij het toekomstige beroep en wat de student kan betekenen voor anderen in het werk.

In de hoofdfase van de opleiding MWD (180 EC) dient het multimethodisch maatschappelijk werkmiddel als hulpmiddel bij de ordening van de methoden die in het curriculum aan bod komen. In de eerste twee studiejaren ligt de nadruk op methoden gericht op individueel en systemisch niveau. In het derde en vierde jaar gaat het ook om het positionele macroniveau: de positie van een groep en wat het beroep daarin kan betekenen.

De hoofdfase van SPH begint in jaar twee met aandacht voor de specialisatiemogelijkheden: het werkveld van de gehandicaptenzorg, GGZ en jeugdzorg staat elk een periode centraal. Studenten verdiepen zich per periode in relevante doelgroepen, gedrag, psychische problematiek, methodisch werken, passende beroepshouding, organisaties, maatschappelijke context en wet- en regelgeving. Ook leren studenten muzische vaardigheden gebruiken. Studenten maken kennis met spelbegeleiding en creatief werken en kunnen uit een aanbod van verschillende onderwijseenheden gericht op eigen profilering twee keuzes maken. Tevens wordt praktijkgericht onderzoek 'flankerend' ingezet. De vraagstukken en beroepsgerelateerde opdrachten worden complexer (context en inhoud) naarmate de studie vordert en dagen de student uit er meer en meer zelfstandig aan te werken. De student richt zich in de laatste periode van jaar twee op de eigen professionalise-

ring en maakt een gerichte keuze voor een specialisatie.

In het derde jaar gaan de studenten op stage om het geleerde toe te passen en 'ervarend' te leren. Gedurende de stage in het derde jaar komen de studenten van beide opleidingen wekelijks naar de opleiding om onderwijs te volgen dat aansluiten bij de praktijkervaring van de student. Tegelijk krijgt de student supervisie van een gecertificeerde supervisor om zijn professionele handelen te verbeteren.

Voor studenten van beide opleidingen staat het vierde jaar in het teken van de minor, het afstudeeronderzoek en enkele vaste onderwijseenheden. Minoren zijn geïntegreerde onderwijsprogramma's van 30 studiepunten, vorm gegeven in cursussen, trainingen en projecten, waaraan ook lectoren een bijdrage leveren. De twee opleidingen bieden zelf zes minoren aan: GGZ-agoog; Jeugdzorgwerker; Medewerker Gehandicaptenzorg; Ouderschap, Opvoeding en Preventie; Sociaal Ondernemen; Werken in Gedwongen Kader. Ook kunnen studenten kiezen voor een minor bij een andere opleiding binnen of buiten de hogeschool.

Het afstudeeronderzoek vormt de afsluiting van de onderzoekslijn, die in het eerste jaar begint met onderzoeksmethodologie. De voorbereiding van het afstudeeronderzoek start al aan het einde van jaar drie, met het helder krijgen van de opdracht. De modules 'opstellen onderzoeksvoorstel' en 'uitvoeren van veldonderzoek en schrijven van onderzoeksrapport' lopen van begin tot eind jaar vier. De begeleiding rond het maken van een onderzoeksvoorstel ligt in handen van docenten met veel expertise op het gebied van onderzoeksvaardigheden. De begeleiding bij het uitvoeren van het onderzoek is meer georiënteerd op inhoud, hoewel ook deze docenten over een gedegen onderzoeksbasis beschikken.

De opleiding MWD eindigt in jaar vier met het project Methodisch handelen. Doel is studenten alles wat zij in de voorgaande jaren hebben geleerd te laten integreren in hun (praktijk)handelen. In dit laatste project is vooral aandacht voor professionaliseren. Daarom is aan dit afsluitende project ook een professionele leercirkel voor maatschappelijk werkers verbonden. Studenten ontvangen hen voor intervisie en zij volgen samen met de maatschappelijk werkers twee masterclasses over relevante

maatschappelijke thema's. Daarnaast organiseren studenten een professionaliseringsactiviteit in een praktijkorganisatie. Het project Methodisch handelen wil studenten zo de kans geven zich goed voor te bereiden op de volgende fase: het vinden van een baan.

Het laatste project van de opleiding SPH, *In the spotlight*, focust ook op de overgang naar de arbeidsmarkt. Het is een vrij project, waarin studenten zichzelf profileren als volwaardig professioneel sociaal pedagogisch hulpverlener aan de hand van een actueel onderwerp, vraagstuk of problematiek.

Deze vaste onderwijseenheden zijn in de laatste twee periodes van het vierde jaar geprogrammeerd opdat de opleiding de studenten goed in beeld houdt tijdens het veldonderzoek en het schrijven van het onderzoeksrapport.

De visitatiecommissie concludeert dat de opleiding passende literatuur hanteert die vergelijkbaar is qua niveau met wat aan de andere opleidingen Sociaal Werk wordt gebruikt. Het valt op dat de opleiding uitsluitend literatuur in het Nederlands gebruikt. Daarom wil de commissie in overweging geven om in het eerste jaar van de nieuwe opleiding een breed georiënteerd *social work theory* handboek op te nemen, om studenten al snel te laten kennismaken met de internationale kern van het werk en de bredere beroepsidentiteit.

Ook de verbinding tussen de lectoren en de opleiding zijn stevig, via betrokkenheid van de lectoren en de onderzoekers bij de vormgeving van het nieuwe curriculum, de minoren en bij de verschillende modules. Daarnaast komt volgens de lectoren 40% van de afstudeeronderzoeken uit de lectoraten.

Programma dekt de eindkwalificaties

Het programma van de beide opleidingen is degelijk opgebouwd en dekt de eindkwalificaties. In de verschillende fases van de opleiding komen de verschillende verticale leer- en aandachtlijnen terug. De opleiding heeft voor alle competenties leerdoelen op eindniveau geformuleerd. In competentiematrices heeft de opleiding aangegeven welke competenties in de verschillende modules worden getoetst. Voor iedere onderwijseenheid is een algemene doelstelling en een aantal concrete leerdoelen geformuleerd. Ook is vermeld aan welke niveaunkenmerken

de eenheid voldoet, zodat het curriculum in zijn geheel de eindkwalificaties afdekt.

Samenhang

In de verschillende fases van de opleiding komen de verschillende verticale leerlijnen terug. Deze opbouw garandeert een samenhang en opbouw in het programma. Het panel constateert dat de opbouw en afstemming in de kolommen op orde is. Een zwakte van dit model kan de horizontale samenhang zijn. Dit risico wordt ondervangen door een geïntegreerde leerlijn in beide opleidingen, die studenten de mogelijkheid biedt om praktijk en theorie te integreren, de belangrijkste opdracht van het hbo. Daarnaast vinden uitgebreide evaluatieve discussies binnen de opleidingsteams plaats, op basis waarvan jaarlijks aanpassingen worden gemaakt middels de twee raamleerplannen. De commissie wil de opleiding wel uitnodigen om het gesprek aan te gaan hoe vakken elkaar kunnen versterken over de leerlijnen heen (bijvoorbeeld groepsdynamica, ethiek en recht en dak- en thuislozen). Het is waardevol voor studenten als docenten ook de verbinding op inhoud kunnen leggen met andere vakken.

Didactisch concept

De opleidingen worden uitsluitend als voltijd bacheloropleidingen aangeboden. Het curriculum bestaat uit een mix van verschillende werkvormen, zoals cursussen, colleges, projecten, praktijkvakken en workshops. Voor de cursussen en collegereeksen wordt gewerkt met klassen van 28 studenten, die worden opgedeeld in tweeën of vieren voor de andere werkvormen. De studenten spraken zich tegenover de visitatiecommissie in het algemeen positief uit over klassikale lessen en de kleinschaligheid. Een aandachtspunt is de mate van interactie in de klas tussen docent, stof en studenten, met name de eerste twee jaar. Studenten waarderen modules waarbij docenten hun studenten bij het programma betrekken door hen de stof toe te laten passen in de les.

Studeerbaarheid

De studeerbaarheid van het programma is op orde. Vanuit studentperspectief is er geen terugkomend punt dat aandacht behoeft. Evaluaties onder huidige studenten en alumni laten zien dat studenten gemiddeld tevreden zijn over de inhoud en de opbouw van het studieprogramma.

Uit de gesprekken met de studenten komt wel naar voren dat de eerste twee jaar minder intensief zijn. Het is een curriculum waarbij het van belang is dat de student zich regelmatig inspant, maar dat dan goed studeerbaar is. Het derde en vierde jaren worden wel als zwaar ervaren.

Studiebegeleiding en studentbetrokkenheid

Studenten zijn blijkens de NSE en de gesprekken erg tevreden over de begeleiding en de contacten met de docenten. Studenten voelen zich gewaardeerd en de betrokkenheid bij de opleiding is goed. De opleiding heeft een heldere structuur in de studieloopbaanbegeleiding. SLB en studiebegeleiding komt door het hele curriculum terug.

Ook de ondersteuning van langstudeerders krijgt effectief vorm. Elke langstudeerder krijgt een SLB-er die meer intensief en persoonlijk begeleidt, gericht op individuele motivering. Dit wordt door de studenten herkend en gewaardeerd. Daarnaast hebben de opleidingen een specifieke SLB-er voor studenten met een functiebeperking. Deze spreekt hen regelmatig over welke ondersteuning nodig is voor een succesvolle schoolloopbaan. Deze SLB-er blijft voor deze groep over alle jaren dezelfde, in tegenstelling tot reguliere SLB-ers, die jaarlijks wisselen.

Tenslotte is ook de formele en informele inspraak van studenten goed georganiseerd. De opleiding hanteert een systeem met een klassenvertegenwoordigersoverleg (KVT). Studenten waarderen het dat op de punten die daar worden besproken altijd een reactie komt en dat deze in de praktijk worden aangepakt. Daarnaast zijn er opleidingscommissies die actief zijn betrokken bij de vormgeving van de nieuwe opleiding en wordt de Studievereniging Social Work actief ondersteund door de hogeschool.

Een van de aandachtspunten van de opleiding is het behoud van de informele contacten tussen studenten, docenten en managers. In het gesprek met de studenten werd daarbij aandacht gevraagd voor het structureel maken van afsluitende persoonlijke en informele evaluaties bij de afsluiting van onderwijs-eenheden.

Docententeam

Docenten en management zijn trots op de sfeer onderling. Uit de gesprekken en documentatie blijkt dat veel docenten verantwoordelijkheid dragen voor

een onderdeel van de opleiding of ontwikkelingen. Dit zorgt voor een teamgevoel waarin de docenten de opleidingen “met elkaar maken en dragen”. Docenten waarderen het dat de opleiding goed is georganiseerd; de kleine kwaliteit is op orde.

In de gesprekken zag het panel een bevlogen team van docenten, dat breed is samengesteld en op basis van vertrouwen informeel en laagdrempelig contact met elkaar, management en studenten heeft. Positief vindt het panel dat het management van de opleiding stabiel is; dit draagt bij aan bijvoorbeeld het genoemde vertrouwen. Ook de studenten benoemen expliciet de betrokkenheid van docenten en de sfeer binnen de opleidingen.

De opleidingen kennen een inductieprogramma voor nieuwe beginnende docenten, met een verminderde lestaak en begeleiding door een ervaren collega. De docenten ervaren voldoende ruimte vanuit het management om scholing te volgen en te werken aan eigen professionalisering.

Een aandachtspunt hierbij is volgens de studenten dat een deel van vooral de beginnende docenten te theoretisch lesgeeft en de verbinding met de praktijk (nog) niet weet te leggen.

Faciliteiten

De opleiding scoort relatief minder goed op het punt van de faciliteiten in de NSE. Roosterproblemen, een gebrek aan lokalen en mindere beschikbaarheid van werkplekken hangen samen met de sterke groei van de hogeschool. De faciliteiten worden verder gemiddeld beoordeeld. Tijdens de twee visitatiedagen heeft de commissie de indruk gekregen dat de voorzieningen zelf prima voor elkaar zijn, in vergelijking met andere opleidingen in Nederland. In het gebouw heerst een goede sfeer en klimaat. Het gebouw is inderdaad vrij vol als gevolg van groeiende studentenaantallen. Studenten geven echter aan dat ze nog steeds veel zelfstudie en groepswork op de hogeschool uitvoeren, ook wanneer dat niet noodzakelijk is.

Overwegingen

Bij deze bevindingen heeft de opleiding zelf een aantal aandachtspunten geformuleerd in de zelfevaluatie. Ook wil het panel de opleiding aanvullend een aantal overwegingen meegeven.

Nieuwe opleiding Sociaal Werk

De faculteit hanteert een realistische strategie bij de vormgeving van de nieuwe opleiding Sociaal Werk. Men bouwt sterk voort op de huidige opleidingen, zeker waar het eerste jaar al grotendeels identiek is. Er ligt daartoe ook een goede basis doordat de docententeams al op veel onderwerpen samen optrekken. Daarnaast heeft de faculteit middelen vrijgemaakt om de ontwikkeling van de nieuwe opleiding te faciliteren.

Potentiele keerzijdes van deze strategie zijn het vermijden van elk mogelijk risico en het te lang vasthouden aan successen uit het verleden. Zoals in het gesprek met de opleiding aangegeven, ziet het panel juist in de huidige situatie, met een stabiel docententeam en management, binnen een financieel gezonde instelling met groeiende studentenaantallen, de ideale omstandigheden om wat meer innovaties in het ontwerp van de nieuwe opleiding te zoeken.

Didactische vernieuwing

De focus ligt op dit moment bij de herziening van het curriculum en de invulling van de verschillende leerlijnen. De opleiding geeft aan dat didactische vernieuwing op dit moment wel binnen de vakken plaatsvindt. Dit kwam ook uit de gesprekken met docenten naar voren. Die vernieuwing wordt echter niet herkend door studenten en het werkveld. Een nadeel van deze aanpak is bovendien dat samenhang tussen de onderwijseenheden minder duidelijk is. Daarnaast is het risico aanwezig dat didactische vernieuwing in de praktijk minder urgent zal worden beleefd dan de discussies over de bovenbouw nieuwe curriculum. Het panel wil het opleidingsmanagement aanbevelen om actiever leiding te geven aan didactische vernieuwing om optimaal gebruik te maken van de beschikbare contacttijd met de studenten.

Reflectie

De opleiding heeft in de zelfevaluatie aangegeven bezig te zijn met de functie en vormgeving van reflectieve vaardigheden in het curriculum. In beide opleidingen is er veel aandacht voor het leren reflecteren. Studenten vinden dat hiervoor teveel en te vaak aandacht is. Toch zijn docenten niet tevreden over het reflectieniveau van de studenten. De opleiding heeft hier maatregelen voor genomen, daarnaast heeft een werkgroep aanbevelingen gedaan hoe dit op te pakken in de nieuwe opleiding. In 2015-2016 is gestart met een diagnostische instaptoets en zijn voorbereidende workshops gegeven, gericht op herhaling

van wat in jaar één en twee over reflectie is aangeboden. In 2016-2017 zijn deze workshops opgenomen in het reguliere SLB-programma voor de tweedejaars studenten.

In de gesprekken met studenten en alumni kwam de aanbeveling naar voren om verder na te denken over meer variatie in vormen en niveaus van reflectie. Dit is in lijn met het advies van een werkgroep over de reflectielijn in de nieuwe opleiding. Het panel geeft aanvullend in overweging om deze vaardigheden te

integreren in, of te combineren met, een sterkere invulling van het concept onderzoekende houding, al dan niet vanuit het ideaalbeeld van de reflectieve professional.

Oordeel

De visitatiecommissie kwalificeert op grond bovenstaande bevindingen en overwegingen de onderwijsleeromgeving als **goed**.

3. Toetsing

De visitatiecommissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de toetsing als **voldoende**. De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en werkt systematisch aan het verbeteren van de kwaliteit van de toetsing. Het panel waardeert de grote inzet van de opleidingen in de afgelopen periode op het borgen van de toetskwaliteit, en de investeringen die zijn gedaan in zowel de systematische aanpak als de oordeelkundigheid van de beoordelaars. Sterk vindt de commissie de nauwe samenwerking tussen de toetscommissie en de examencommissie – ook over de opleidingen heen - en de uitwisseling die met andere hogescholen plaatsvindt. In zijn algemeenheid zijn de procedurele aspecten van toetsing goed georganiseerd. Tegelijkertijd signaleert het panel nog een aantal, meer operationele, aandachtspunten rond verschillen in beoordeling, differentiatie tussen studenten en de beoordeling van stages en supervisie.

Bevindingen

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en werkt systematisch aan het verbeteren van de kwaliteit van de toetsing.

Systeem van toetsing

De programmaleiders van de opleidingen stellen elk jaar, in overleg met de curriculumcommissie en het management, een toetsplan op. Kennis, vaardigheden en houdingsaspecten worden zowel afzonderlijk als geïntegreerd getoetst. In de toetsplannen en het summatief toetsbeleid voor de nieuwe opleiding Sociaal Werk sluiten de opleidingen aan bij hogeschoolbrede uitgangspunten.

De opleidingen hebben de afgelopen jaren een lijn uitgezet naar een bredere toetsing van het eindniveau en beoogde kwalificaties over meer producten dan alleen het afstudeeronderzoek.

Borging van toetskwaliteit

De kwaliteit van toetsing en de bekwaamheid van docenten hebben afgelopen jaren veel aandacht gekregen binnen de faculteit. Kwaliteitsverbetering, een van de drie aandachtspunten van de vorige visitatie, is voornamelijk opgepakt door inzet op het verbeteren van de toetskwaliteit. Het is het aandachtspunt waarop de meeste acties zijn ingezet afgelopen jaren.

De toetscommissie heeft in nauwe samenwerking met de examencommissie en in opdracht van het management gaandeweg een systematisch programma van toetsadvisering en –professionalisering opgesteld. Onderdeel hiervan waren onder meer:

- Een basiscursus toetsing voor alle docenten, inclusief gerichte feedback op eigen toetsen;
- Een toetscongres;

- Een toetslexicon dat leidend is voor de adviseeringsplanning van de toetscommissie. Het bevat een overzicht van alle toetsen in de faculteit, met per toets de fase in de pdca-cyclus en de gegeven adviezen.
- Een doorlichting van de meerderheid van de onderwijseenheden, waar nodig zijn toetsen van advies voorzien;
- Een interne BKE-route (met externe assessoren) voor docenten die al langer in dienst zijn;
- Een SKE-traject in de vorm van een *community of practice*, met aandacht voor het ontwikkelen van een gedegen en onderbouwd toetsplan voor grotere onderwijseenheden, zoals de propedeuse.

In de praktijk werken docenten steeds meer in duo's of teams bij zowel het opstellen als het beoordelen van toetsen. De opleiding kent een vier-ogenbeleid voor het beoordelen van de afstudeeronderzoeken en stages. Daarnaast vinden regelmatig kalibreersessies plaats, waarin docenten gezamenlijk de beoordeling van onderwijseenheden bespreken en normen vaststellen. Uit de gesprekken werd duidelijk dat docenten deze sessies waarderen. Het doorbreekt een voorheen geïsoleerd aspect van het werk, draagt bij aan de teamvorming en informele professionalisering.

De NSE-resultaten laten zien dat de studenten van beide opleidingen tevreden zijn over de toetsing. Alumni zijn afgelopen jaren hogere cijfers gaan geven voor de vorm en inhoud van de toetsen.

De opleiding wil komende jaren meer formatieve toetsmomenten introduceren en is daartoe gestart met pilots in jaar 1 en 2. De meeste docenten geven

aan dat ze nog weinig met formatieve evaluaties doen, maar hier wel behoefte aan hebben.

Overwegingen

De commissie concludeert op basis van een analyse van de achtergronddocumentatie, de gesprekken en een beoordeling van een steekproef van toetsen dat de opbouw en het niveau van toetsing adequaat is.

De commissie concludeert eveneens dat de examencommissies hun taak om de kwaliteit van toetsen en tentamens te borgen en zich een eigenstandig en kritisch oordeel te vormen over het eindniveau van de opleidingen goed oppakken. De examencommissies hebben afgelopen jaar een eigen steekproefsgewijze controle van eindwerken en beoordelingen uitgevoerd. Waar nodig verdedigt de examencommissie de eigen verantwoordelijkheid ten opzichte van het management.

Het panel waardeert de grote inzet van de opleidingen afgelopen periode op het borgen van de toetskwaliteit en de investeringen die zijn gedaan in zowel de systematische aanpak als de oordeelkundigheid van de beoordelaars. Sterk vindt de commissie de nauwe samenwerking tussen de toetscommissie en de examencommissie – ook over de opleidingen heen - en de uitwisseling die met andere hogescholen plaatsvindt.

Tegelijkertijd signaleert het panel een aantal aandachtspunten rond verschillen in beoordeling, differentiatie tussen studenten en de beoordeling van stages en supervisie.

Eenduidigheid van oordelen

Een analyse van beoordelingen van de afstudeeronderzoeken laat forse verschillen zien in de mate van gedetailleerdheid waarmee afstudeerbeoordelaars de onderzoeken beoordelen. De visitatiecommissie stelt wel vast dat de beoordeling van de scripties de afgelopen jaren sterker is gestandaardiseerd, wat de betrouwbaarheid van de oordelen ten goede komt. De ingevulde beoordelingsformulieren zijn goed navolgbaar en bevatten meestal goede feedback, stelt de visitatiecommissie vast. Wel is de omvang van de feedback sterk wisselend; enkele formulieren bevatten uitgebreide, gedetailleerde feedback, terwijl andere summier ingevuld zijn.

Differentiatie bij samenwerkingsduo's

Een deel van de studenten voert het afsluitende afstudeeronderzoek gezamenlijk uit, en schrijft gezamenlijk – meestal in duo's - een onderzoeksverslag. De docenten en afstudeerbeoordelaars geven aan dat dit de kwaliteit van het onderzoek gemiddeld verhoogt. Het roept wel vragen op hoe daar in de beoordeling van individuen mee om te gaan. De opleiding heeft hier richtlijnen voor opgesteld, maar in de praktijk van de beoordelingen heeft de commissie deze niet altijd teruggezien. Er lijkt in de praktijk weinig differentie of afbakening plaats te vinden tussen de betrokken studenten naar hun onderscheiden bijdragen. In de gesprekken met docenten bleken er verschillen van mening te zijn over de wenselijkheid en mogelijkheid om hier zinvol in te differentiëren. De commissie beveelt de opleiding aan de huidige afspraken te evalueren, waar nodig aan te passen en deze vervolgens ook consequent door te voeren.

Beoordeling van stages en supervisie

De opleidingen hebben de afgelopen jaren een lijn uitgezet naar een bredere toetsing van het eindniveau en beoogde kwalificaties over meer producten dan alleen het afstudeeronderzoek. De commissie waardeert deze lijn omdat het een bredere set van kwalificaties op eindniveau toetsbaar maakt. Vanaf 2014 / 2015 bestaat het afstudeerprogramma uit de volgende onderwijseenheden:

- stage (jaar drie);
- supervisie (jaar drie);
- onderzoek, inclusief beoordelingsgesprek (jaar vier);
- transferverslag inclusief transfergesprek (jaar vier).

Deze verbreding maakte de kwaliteit van de stage- en supervisiebeoordeling een belangrijk punt van aandacht voor de opleidingen. Dit wordt opgepakt: de stagecoördinatoren, het stagebureau en de toetscommissie overleggen regelmatig over de kwaliteit van stages.

Afgelopen jaren zijn de stagehandreikingen en -beoordelingsformulieren aangepast en moeten studenten een verslag maken aan de hand van een kritische beroepssituatie. Bij de supervisie werkt de opleiding met gecertificeerde supervisors, zijn eigen docenten afgelopen jaar gestart met een su-

pervisieopleiding en vindt meer overleg plaats tussen stagebegeleider en supervisor dan voorheen.

De commissie beoordeelt deze stappen als waardevol en in de goede richting. De schriftelijke feedback op stages en stageverslagen is echter nog steeds summier. De commissie beveelt dan ook aan verder te investeren in de kwaliteit van de (verslaglegging van de) beoordeling door stagebegeleiders, zoals ingezet door de opleiding.

Een vergelijkbaar punt doet zich voor bij het transferverslag. In 2014-2015 is een start gemaakt met het schrijven van een transferverslag en het voeren van een transfersgesprek met de SLB'er van jaar vier, tevens de stagebegeleider uit jaar drie. Dit verslag vervangt het portfolio dat de student gedurende de hele opleiding opbouwde. In het transferverslag en het bijbehorend gesprek dient de student aan te

tonen dat alle opleidingskwalificaties zijn behaald en dat hij in staat is een transfer te maken tussen de in de opleiding opgedane kennis en ervaring en een breder (samenlevings-) vraagstuk. De commissie zag dat de kwaliteit van de transferverslagen tussen studenten nog zeer verschillend is en beveelt aan ook dit mee te nemen bij de ingezette lijn.

Oordeel

Op grond van bovenstaande bevindingen en overwegingen beoordeelt de visitatiecommissie deze standaard als **voldoende**. De opleiding heeft de opbouw en het niveau van toetsing op orde en werkt systematisch via een ontwikkelingsgerichte aanpak aan verdere verbetering. De commissie heeft vertrouwen dat de opleiding alles in huis heeft om de geconstateerde aandachtspunten goed aan te pakken.

4. Gerealiseerde leerresultaten

De visitatiecommissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de gerealiseerde leerresultaten als **voldoende**. Het afstudeeronderzoek is het sluitstuk van de onderzoekslijn die begint in het eerste jaar. De commissie heeft een steekproef van dertig eindwerken beoordeeld. De commissie stelt vast dat deze aan de maat zijn. Ze bevatten interessante, relevante en actuele onderwerpen. Het voornaamste verbeterpunt is de kwaliteit van abstractie en discussie. Daarnaast mag de kwaliteit van het taalgebruik en de omgang met bronnen verbeterd worden. De ingezette ontwikkeling naar het gebruik van beroepsproducten in het afstudeerprogramma biedt mogelijkheden om praktijkrelevante toepassing van onderzoeksvaardigheden te versterken.

Bevindingen

Eindniveau

De opleidingen worden afgesloten met een afstudeeronderzoek. De opleidingen hebben de afgelopen jaren een lijn uitgezet naar een bredere toetsing van het eindniveau en beoogde kwalificaties over meer producten dan alleen het afstudeeronderzoek. Vanaf studiejaar 2014/2015 is het afstudeerprogramma verbreed tot de stage, de supervisie, het transferverslag en -gesprek en het afstudeeronderzoek inclusief beoordelingsgesprek.

Het afstudeeronderzoek vormt de afsluiting van de onderzoekslijn, die in het eerste jaar begint met onderzoeksmethodologie. De voorbereiding van het afstudeeronderzoek start aan het einde van studiejaar drie met het helder krijgen van de opdracht. De modules opstellen onderzoeksvoorstel en 'uitvoeren van veldonderzoek en schrijven van onderzoeksrapport' lopen van begin tot eind jaar vier. In totaal omvatten deze modules inclusief het mondeling eindgesprek 560 studiebelastingsuren (20 EC). De begeleiding rond het maken van een onderzoeksvoorstel ligt in handen van docenten met veel expertise op het gebied van onderzoeksvaardigheden. De begeleiding bij het uitvoeren van het onderzoek is meer georiënteerd op inhoud. Bij afronding van het onderzoek is de inhoudelijk begeleider gezamenlijk met een tweede docent (referent) examinerator van het verslag en het beoordelingsgesprek, om invulling te geven aan het vier-ogen principe.

Overwegingen

Om zich een oordeel te vormen over het eindniveau van de studenten, heeft de commissie een steekproef van dertig eindwerken en de bijbehorende beoordelingen gelezen van studenten die de afgelo-

pen twee jaar zijn afgestudeerd aan de beide opleidingen (zie bijlage 5).

De commissie stelt vast dat de eindwerken van voldoende niveau zijn. De toegekende cijfers komen grotendeels overeen met de oordelen zoals de commissieleden die zouden geven. De verbreding van het afstudeerprogramma is volgens de commissie een goede zaak. De praktischelementen doen meer recht aan de beroepspraktijk. De beoordeling ervan is adequaat.

In de scripties worden interessante, relevante en actuele onderwerpen gekozen. Er is, zoals te verwachten, weinig verschil zichtbaar in gekozen thematiek tussen de opleidingen MWD en SPH. De scripties zien er over het algemeen goed verzorgd uit. De kwaliteit van het Nederlandse taalgebruik is echter een aandachtspunt, op een aantal positieve uitzonderingen na. Dit is bekend bij de opleiding en hier wordt aan gewerkt.

De studenten passen relevante literatuur toe. Wel merkt de visitatiecommissie op dat de literatuurlijst en de gehanteerde verwijzingen niet altijd op elkaar aansluiten. Uit de beoordelingsformulieren blijkt dat dit door de beoordelaars niet wordt opgemerkt. De commissie beveelt aan hier scherper op te letten.

Het voornaamste inhoudelijke aandachtspunt is de relatief zwakke kwaliteit van abstractie en discussie binnen afstudeeropdrachten. Zowel de studenten als de opleidingen lijken te worstelen met de juiste balans tussen theorie en de toepassing daarvan binnen praktijkgericht onderzoek. Veel verslagen bevatten zeer brede theoretische kaders, ten opzichte van specifieke praktijkproblemen of smalle handelingen die het object van onderzoek zijn. Uit de gesprekken met docenten en studenten blijkt dat beide partijen doorgaans veel tijd en moeite (moeten)

steken in deze kaders, terwijl de relevantie voor het handelen of de beroepspraktijk beperkt is.

De commissie waardeert dat de opleiding bezig is met het versterken van het onderzoekend vermogen en de redeneercompetenties bij studenten en beveelt aan om hier komende tijd verdere stappen in te zetten. De opleiding heeft daarnaast de afgelopen periode de stap gezet naar een bredere basis voor de beoordeling van leerresultaten. De volgende stap is het opnemen van praktijkrechten beroepsproducten in het afstudeerprogramma. De commissie beveelt aan om deze ontwikkeling te combineren met het praktijkrelevanter maken van de onderzoeksvaardigheden en deze te integreren in beroepsproducten. De huidige samenwerking tussen lectoren en de docenten onderzoeksmethoden biedt hiervoor een goede basis.

De commissie ziet daarbij verschillende mogelijkheden om praktijkrelevantie en gebruik van theorieën zinvol te combineren. Bijvoorbeeld door de onderzoeksvragen toe te spitsen op eigen handelen, in plaats van op een algemeen begrip van een thema of problematiek. Of door studenten in het onderzoek te laten starten vanuit een casus, van waaruit beschikbare literatuur wordt beoordeeld op relevantie.

In de discussiefase kunnen de conclusies dan worden vertaald naar praktische aanbevelingen voor de ondersteuning van de specifieke cliënt.

Dat studenten nu moeite hebben met de discussie is misschien niet verwonderlijk. Via de onderzoekslijn bouwen studenten gestructureerd hun vaardigheden op in het stellen van goede onderzoeksvragen. Er wordt in de huidige opleiding echter niet of nauwelijks getraind in het bediscussieren en beoordelen van onderzoeksuitkomsten.

Oordeel

Op grond van bovenstaande beoordeelt de visitatiecommissie deze standaard als **voldoende**. De afstudeerwerken zijn aan de maat. Ze bevatten interessante, relevante en actuele onderwerpen, maar kunnen versterkt worden waar het gaat om de kwaliteit van abstractie en discussie, het taalgebruik en de omgang met bronnen. De ingezette ontwikkeling naar het gebruik van beroepsproducten in het afstudeerprogramma biedt mogelijkheden om praktijkrelevante toepassing van onderzoeksvaardigheden te versterken.

Bijlagen

Bijlage 1 Visitatiecommissie

De visitatiecommissie bestond uit:

Naam (inclusief titulatuur)	Korte functiebeschrijving van de panelleden (1 regel)
Drs R. van Aalst	Panelvoorzitter voor AeQui en programmamanager Always Energy bij TenneT
E. Luttik MEd	Senior beleidsadviseur kwaliteit, professionalisering en opleidingen en coördinator programmateam bij Sociaal Werk Nederland.
R.T.H.M. Kloppenburg PhD MSc	Is senior onderzoeker bij de HU. Ook is hij Member Executive Committee, European Association Schools of Social Work en Member European Network for Social Action (ENSACT).
Drs. J.J.M. Rigter	Hogeschoolhoofddocent bij de Haagse Hogeschool, verbonden aan de studierichting Sociaal Pedagogische Hulpverlening (SPH).
D. Janssen	Student BSc Business Economics aan de UU

De commissie werd ondersteund door drs. Johan Bokdam, uitvoerend secretaris en René Kloosterman, eindverantwoordelijk secretaris en supervisor van de heer Bokdam. De commissie is vooraf voorgelegd aan de NVAO; de NVAO heeft ingestemd met de samenstelling.

Bijlage 2 Programma visitatie

21 juni 2017

- 9.00-9.30 Aankomst en onderlinge kennismaking commissie
- 9.30-10.00 Meet & greet
Alle deelnemers aan de visitatiedagen ontmoeten elkaar in een informele setting en maken kennis met elkaar. De bijeenkomst wordt afgesloten met een officieel welkomstwoord door het management.
- 10.00-11.30 Interne vergadering visitatiecommissie
De commissie vergadert ter voorbereiding op de gesprekken.
- 11.30-12.30 Management en programmaleiders
onderwerpen: organisatie en beleid

lunch

- 13.00-14.00 *On the spot* – posterpresentaties van studenten over hun producten met het werkveld en docenten
- 14.00-15.30 Alumni en werkveld MWD & SPH
In een meer informele gespreksvorm spreekt de commissie met alumni van beide opleidingen (3 per opleiding) en vertegenwoordigers uit het werkveld.
- 15.30-16.30 Inloopspreekuur studenten en inzage documentatie

22 juni 2017

- 9.00-9.45 Afstudeerbeoordelaars MWD & SPH
onderwerpen: toetsing en gerealiseerde leerresultaten
- 9.45-10.30 Examencommissie en toetscommissie
onderwerpen: toetsing en gerealiseerde leerresultaten

pauze

- 10.45-12.00 Docenten MWD & SPH
onderwerpen: doelen van de opleiding, programma, toetsing, kwaliteit docenten
- 12.00-12.45 Lectoren, onderzoekers, onderzoeksdocenten
onderwerpen: relatie onderzoek en onderwijs

lunch

- 13.15-14.00 Dit is Hogeschool Leiden
Een rondleiding door studenten langs voor hen betekenisvolle plekken binnen de hogeschool.
- 14.00-15.00 Studenten MWD & SPH

onderwerpen: programma, toetsing, kwaliteit docenten

15.00-15.30	Laatste ronde <i>Mogelijkheid tot het stellen van nog enkele korte vragen aan het management.</i>
15.30-17.30	Aanvullend onderzoek en formuleren conclusies
17.30-18.00	Terugkoppeling voorlopige resultaten met aansluitend borrel

Overzicht gesprekspartners

21 Juni

aankomst en overleg commissie	9.00-9.30		Raoul van Aalst Raymond Kloppenburg Jakop Rigter Edwin Luttk Johan Bokdam D. Janssen
Meet & greet	9.30-10.00		alle deelnemers
Interne vergadering visitatiecommissie	10.15-11.30		commissie
Management en programmaleiders	11.30-12.30	N. Dr. A.M. L. M.E.M. Drs. C. M.H. G.A.J. R. Drs. J.	Nico van Tol Astrid Scholten Lisette Ory Ineke Schippers Jet Breukel Gontien Wetselaar Roel Griffioen Yolande van der Meulen
lunch	12.30-13.00		commissie
On the spot	13.00-14.00	C.D.G.	Corina Borst (docent MWD) Bas Hooijmans (MWD 2) Sharwin Madho (MWD 2) Daniël Moerman (MWD 4) Nina Oostveen (SPH 2) Sharon Mooten (TP) Florens Potter (TP) Moja Heijne (SJD 4) Marleen Dijkzeul (MWD 2) Anne-Marie van der Voort (SPH 4) Selina Westbroek (SPH 4) Saskia van Tol (SPH 4) Mandy Scholte (MWD 4)
Alumni en werkveld	14.00-15.30	Y.	Yvette de Bruin (alumnus, Curium LUMC)

N.W. Nick van der Put (alumnus, Shop)
 D. Dorien Klaassen (alumnus, Jeugdformaat)
 L. Loes van der Wagt (Gemiva-SVG)
 R.A. Roos van Gelderen (wethouder Jeugd, Zorg en Welzijn)

G.J. Mmo Gerrit Jan Hoogeland (Cardea)
 B.A. Boris Stil (Kwadraad)
 S.R. Sander Muntz (LUMC, HSL)
 drs. S Sarcar Aseib (Teylingereind)
 A.P.G.M. Jeanet van Niekerk (JES Rijnland)
 drs. J.J. Jolt Bosma (GGZ inGeest)

Inloopspreekuur 15.45-16.30
 Nabespreking commissie 16.30-17.00

22 juni

Afstudeerbeoordelaars MWD & SPH

Drs. C.M. Corine Balder
 Drs. R. René van der Drift
 J. BSW Jeroen de Glas
 Drs. A.E. Anita Pfauth
 Drs. R.P. Ruth Spijkerboer
 Drs. F. Fatima Touzani
 mr. A.C. Anneloes Verhoeven
 G.F. Frits Netten
 Drs. A.E. Anita Pfauth
 Drs. J.A. Judie Visser
 Drs. A.V.J.M. Veronique Senne
 F.J. Froukje Postmus

Examencommissie en toetscommissie

pauze

Docenten MWD & SPH

M.J. Maartje van Amsterdam
 M.P.J.C. Maria van der Drift
 J. BSW Jeroen de Glas
 R. Roel Griffioen
 M. (MSc.) Marlou Harderwijk
 Drs. C. Ineke Schippers
 Ineke Schram
 Tim Versluis

Lectoren, onderzoekers, onderzoeksdocenten

M.A.B. Marieke Voorhoeve
 A.L. MSc Anna Dekker
 Dr. J.C. Carolien Gravesteijn
 Dr. H.L. Hendrien Kaal
 Drs. J. Johannes Mol
 Drs. J. Juliette Sonderman
 Dr.dr. J.J. Jaap van der Stel

lunch
Dit is Hogeschool Leiden

Studenten MWD & SPH

Laatste ronde
Aanvullend onderzoek en formuleren conclusies
Terugkoppeling voorlopige resultaten/borrel

F.

Froukje Stellingwerf

Pam van der Meij (student SPH 2)
Dirkjan Karsemeijer (student SPH 2 & OC-lid)
Mohammed Azarfane (student MWD 1)
Tim de Graaf (student SPH 4 & OC-lid)
Wuo Dolopei (student MWD 1 & OC-lid)
Malinga Amstelveen (student SPH 2 & klassenvertegenwo
Carina Nouws (student SPH 3)
Romy Kleijweg (student SPH 2)
Guiseppe Lijkwan (student MWD 4)
Rianne Hopman (MWD 4)
management
commissie
alle deelnemers en geïnteresseerden

Bijlage 3 Leerresultaten

MWD			
	Dublin descriptor [NVAO]	Generieke HBO-kwalificaties (Commissie-Franssen, 2001)	Competenties MWD
Kennis en inzicht	heeft aantoonbare kennis en inzicht van een vakgebied, waarbij wordt voortgebouwd op het niveau bereikt in het voortgezet onderwijs en dit wordt overtroffen; functioneert doorgaans op een niveau waarop met ondersteuning van gespecialiseerde handboeken, enige aspecten voorkomen waarvoor kennis van de laatste ontwikkelingen in het vakgebied is vereist.	brede professionalisering: voert zelfstandig taken uit als beginnend beroepsbeoefenaar in een organisatie en is toegerust voor de verdere professionalisering van de eigen beroepsuitoefening. multidisciplinaire integratie: integreert vanuit het perspectief van beroepsmatig handelen kennis, inhoud en vaardigheden op verschillende vakgebieden.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verkennen, onderzoeken, analyseren 2. Contactleggen en begeleiden 3. Ontwerpen en ontwikkelen 6. Beleidsmatig & strategisch handelen 7. Eigen professionaliteit ontwikkelen 9. Profileren, legitimeren en maatschappelijke steun verwerven
Toepassen kennis en inzicht	Is in staat om zijn/haar kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien, en beschikt verder over competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en voor het oplossen van problemen op het vakgebied.	<p>probleemgericht werken: definieert en analyseert complexe probleemsituaties zelfstandig.</p> <p>wetenschappelijk onderzoek: past uitkomsten van wetenschappelijk onderzoek toe bij vraagstukken waarmee hij in zijn beroepsuitoefening wordt geconfronteerd.</p> <p>creativiteit en complexiteit in handelen: weet om te gaan met vraagstukken waarvan het probleem op voorhand niet duidelijk is omschreven en waarop standaardprocedures niet van toepassing zijn.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verkennen, onderzoeken, analyseren 2. Contactleggen en begeleiden 3. Ontwerpen en ontwikkelen 4. Organiseren, netwerken, bemiddelen 5. Bedrijfsmatig & organisatiegericht handelen 6. Beleidsmatig & strategisch handelen 7. Eigen professionaliteit ontwikkelen 8. Het ontwikkelen van de beroepspraktijk en het beroepsmatig handelen 9. Profileren, legitimeren en maatschappelijke steun verwerven
Oordeelsvorming	is in staat om relevante gegevens te verzamelen en interpreteren (meestal op het vakgebied) met het doel een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten	<p>methodisch en reflectief denken en handelen: stelt realistische doelen, pakt werkzaamheden planmatig aan en reflecteert op het beroepsmatig handelen.</p> <p>besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid: toont zich betrokken bij maatschappelijke, in het bijzonder ethische vragen die samenhangen met de beroepspraktijk.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verkennen, onderzoeken, analyseren 3. Ontwerpen en ontwikkelen 6. Beleidsmatig & strategisch handelen 7. Eigen professionaliteit ontwikkelen 9. Profileren, legitimeren en maatschappelijke steun verwerven

SPH:

Kenmerkend voor het hbo-niveau zijn de onderstaande Dublin descriptoren & HBO-kenmerken (naar NQA (Netherlands Quality Agency, 2003). De omschrijvingen van de HBO-kenmerken gaan op sommige punten verder dan de Dublin descriptoren.

Europese Descriptoren voor de bachelor.	Vertaling naar HBO-kenmerken	Aanhakend bij HBO-kenmerken in rapport Commissie Franssen
Bachelor's degrees are awarded to students who:		
Knowledge and understanding: have demonstrated knowledge and understanding in a field of study that builds upon and supersedes their general secondary education, and is typically at a level that, whilst supported by advanced textbooks, includes some aspects that will be informed by knowledge of the forefront of their field of study	Brede, multidisciplinaire basis: de afgestudeerde is toegerust met actuele en multidisciplinaire kennis, inzichten, houdingen en vaardigheden teneinde de taken van een beginnend beroepsbeoefenaar zelfstandig te kunnen uitvoeren	- Brede professionalisering - Multidisciplinaire integratie
Applying knowledge and understanding: can apply their knowledge and understanding in a manner that indicates a professional approach to their work or vocation, and have competences typically demonstrated through devising and sustaining arguments and solving problems within their field of study	Probleemgericht werken: de afgestudeerde kan relevante (wetenschappelijke) kennis, inzichten, houdingen en vaardigheden toepassen bij het definiëren, analyseren en oplossen van complexe problemen in de beroepspraktijk	- Probleemgericht werken - (Wetenschappelijke) toepassing - Creativiteit en complexiteit in handelen
Making judgements: have the ability to gather and interpret relevant data (usually within their field of study) to inform judgements that include reflection on relevant social, scientific or ethical issues	Methodisch en reflectief denken en handelen: de afgestudeerde is in staat relevante informatie te verzamelen en analyseren teneinde projectmatig te werken en te reflecteren op het beroepsmatig handelen, mede vanuit ethische en maatschappelijke vragen	- Methodisch en reflectief denken en handelen - Besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid

Binnen SPH zijn deze competenties in drie segmenten uitgewerkt:

Segment 1 Hulpverlening aan en ten behoeve van cliënten.

Methodisch hulpverleners

1. In dialoog met de cliënt, cliëntstelsel en eventueel met andere hulpverleners de leefsituatie verkennen en analyseren om zo te komen tot het (her)formuleren van de hulpvragen, het vaststellen van doelen en een daarbij aansluitend methodisch hulpverleningsaanbod realiseren, evalueren en bijstellen.

Ontwerpen van programma's

2. Programma's voor hulpverlening ontwerpen in situaties die gekenmerkt worden door complexiteit en diversiteit. Het present zijn is hierbij uitgangspunt, desgewenst wordt een muzisch-agogisch, innovatieve en creatieve handelswijze gehanteerd.

Versterken van de cliënt

3. Vanuit visie op volwaardig burgerschap met een cliënt en cliëntstelsel werken aan het ontwikkelen en in stand houden van competenties. In de competentieontwikkeling wordt uitgegaan van de kracht van de cliënt, rekening houdend met de eisen die de omgeving stelt. Hierbij zijn de volgende aandachtsgebieden van belang: het functioneren en in de leefsituatie; zelfredzaamheid, zelfzorg en gezondheid; het ontwikkelen van perspectief en zingeving; het vormgeven van sociale netwerken en het ontwikkelen en onderhouden van betekenisvolle relaties; het voor de cliënt zo optimaal mogelijk participeren in de maatschappij; het beïnvloeden van de omgeving en zo nodig inschakelen van andere deskundigen.

Hanteren van de relatie

4. Communicatieve vaardigheden hanteren in complexe situaties, waarbij de waarden, normen en belangen van de cliënt, het cliëntstelsel en de omgeving divers en strijdig kunnen zijn. Professionele nabijheid, durf en creativiteit worden ingezet om de relatie met de cliënt op te bouwen, te hanteren en te beëindigen.

Benutten van de context

5. Hulpverleners binnen een context van diversiteit en deze zodanig hanteren dat recht gedaan wordt aan de eigenheid van de cliënt en zijn levensbeschouwelijke, culturele, maatschappelijke en sociale achtergrond. Dit kunnen situaties zijn die zich kenmerken door onvoorspelbaarheid en dwang en drang.

Verantwoorden van handelen

6. Het beroepshandelen rapporteren, verantwoorden en legitimeren met gebruikmaking van theoretische (evidence-based, best-practices en desgewenst onorthodoxe methoden), ethische, maatschappelijke en juridische kaders.

Segment 2 Het werken binnen en vanuit een hulpverleningsorganisatie

Professioneel samenwerken

7. Aansluitend bij het instellingsbeleid en herkenbaar als sociaal pedagogisch hulpverlener samenwerken in het kader van hulpverlening met: collega's vrijwilligers

vertegenwoordigers van andere disciplines en organisaties vertegenwoordigers van cliënten- en belangenorganisaties en zich daarbij positioneren als initiatiefrijk vertegenwoordiger van de eigen organisatie gericht op samenwerkingsmogelijkheden en ketenafspraken.

Signaleren en initiëren

8. Signaleren van kwetsbare groepen en (maatschappelijke) risicofactoren, deze bij relevante partijen met visie en vakmanschap onder de aandacht brengen en de daarbij passende preventieve activiteiten initiëren.

Organiseren en beheren

9. Zelfstandig een op resultaat gerichte bijdrage leveren aan organisatie en beheer op het gebied van: planning van inzet van mensen en middelen projectmanagement

kwaliteitszorg (systemen) financiën verantwoording en rapportage de inzet van ICT

Sturen

10. Leiding en begeleiding geven aan collega's, andere beroepsbeoefenaren, vrijwilligers en mantelzorgers, verantwoordelijkheid nemen voor de kwaliteit van de organisatie en bouwen aan het instellingsbeleid.

Innoveren

11. Vanuit een (internationaal) geïnspireerde visie op instellingsbeleid en -methodiek een bijdrage leveren aan onderzoek, ontwikkeling en innovatie van hulpverlening, die leidt tot een in de praktijk haalbare verbetering daarvan.

Segment 3 Het werken aan professionalisering

Kritisch reflecteren

12. Kritisch reflecteren op eigen beroepsmatig handelen en beroepshouding, gericht op de persoonlijke ontwikkeling als beroepsbeoefenaar in relatie tot normatieve kaders.

Profileren en legitimeren

13. Het beroep van de SPH'er definiëren, profileren en legitimeren en daarmee een bijdrage leveren aan de identiteit en ontwikkeling van het beroep.

Professionaliseren

14. De eigen deskundigheid blijvend ontwikkelen en de eigen loopbaan bewust vormgeven. Onderzoeken

15. Een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van beroep en beroepsmethodiek met gebruik van wetenschappelijk onderzoek en praktijkgericht onderzoek.

Bijlage 4 Programmaoverzicht MWD en SPH

Bijlage 2: Curriculum opleiding MWD

Maatschappelijk Werk en Dienstverlening				
Herkenbaar en Toekomstgericht				
	PERIODE 1	PERIODE 2	PERIODE 3	PERIODE 4
ERSTE STUDIEJAAR	Projecten • Oud- en Thuiszaten	Projecten • Ouder en Kind	Projecten • Ouderen	Projecten • Jongeren
	Cursussen • Ethiek en Recht • Leren	Cursussen • Normale Ontwikkeling • Onderzoeksmethodologie I	Cursussen • Groepsdynamica • Multiculturele Samenleving • Sociale Psychologie	Cursussen • Systemtheorie • Oriëntatie op de Samenleving
	Trainingsen • Toekomstgericht Samenwerken	Trainingsen • Communicatieve Vaardigheden I • Observeren	Trainingsen • Communicatieve Vaardigheden II	Trainingsen • Profileren • Omgaan met Conflicten
Studiebegleiding en SW-dag Nederlands B2 Vrijwilligerswerk				
TWEDE STUDIEJAAR	Projecten • Psychosociale Hulpverlening	Projecten • Ouders en MWD	Cursussen • Werken in Gedwongen Kader • Ontwikkelingspsychopathologie	Projecten • Positionering in Organisaties
	Cursussen • Theorie en Methoden van Hulpverlening • Onderzoeksmethodologie II	Cursussen • Materiele Hulpverlening en Recht	Toolkits & Trainingsen • Toolkit Verloving/afzetting • Training Omgaan met Seksualiteit • Training Werken met Ouders en Kinderen	Cursussen • Psychopathologie en Geneesmiddelen • Burgerparticipatie en Vrijwilligersmanagement
	Trainingsen • Intake en Rapportage • Training Ervingsgerichte Psychosociale Hulpverlening	Toolkits & Trainingsen • Toolkit Rehabilitatie • Training Casemanagement en Outreachend Werk	Toolkits & Trainingsen • Training Omgaan met Seksualiteit • Training Werken met Ouders en Kinderen	Toolkits & Trainingsen • Training Beroepssetijde • Training Recht Doen aan Verscheidenheid
Studiebegleiding Praktijk Beroepsoriëntatie				
DERDE STUDIEJAAR	Stage 1		Stage 2	
	Studiedagen • Hulp bij Kindermishandeling en Huishelijk Geweld	Studiedagen • Training Aggressiehantering	Studiedagen • Training Omgaan met Verlies	Studiedagen • Organiseren in het Sociaal Domein
Onderzoeksmethodologie III A				
Supervisie Nederlands C3				
VIERDE STUDIEJAAR	Onderzoeksmethodologie III B		Onderzoek jaar vier	
	Minoren Verdiepend en Multidisciplinaire Minoren • Jeugdwet MWD • Sociaal Ontlenen • Aleng in de GGZ • Gehandicaptenzorg • Ouderschap, Opvoeding en Preventie • Werken in Gedwongen Kader		Werkplaats psychosociale hulpverlening • Project Methodisch Handelen	
		Trainingsen • Lichaamsgericht Werken • RET • Relaties		SLB Transferverlag

Volgtijd '16 - '17

Bijlage 3: Curriculum opleiding SPH

Sociaal Pedagogische Hulpverlening De creatieve professional met afstand het meest nabij				
	PERIODE 1	PERIODE 2	PERIODE 3	PERIODE 4
ERSTE STUDIEJAAR	Projecten • <i>Nak-en Thuiszorg</i>	Projecten • <i>Ouder en Kind</i>	Projecten • <i>Outdoen</i>	Projecten • <i>Jongeren</i>
	Cursussen • <i>Ethiek en Recht</i> • <i>Lesen</i>	Cursussen • <i>Normale Ontwikkeling</i> • <i>Onderzoeksmethodologie I</i>	Cursussen • <i>Groepsdynamica</i> • <i>Multiculturele Samenleving</i> • <i>Sociale Psychologie</i>	Cursussen • <i>Systeemtheorie</i> • <i>Oriëntatie op de Samenleving</i>
	Trainingen • <i>Taakgericht Samenwerken</i>	Trainingen • <i>Observeren</i> • <i>Communicatieve Vaardigheden I</i>	Trainingen • <i>Communicatieve Vaardigheden II</i>	Trainingen • <i>Profiteren</i> • <i>Omgaan met Conflicten</i>
	Studiebegeleiding en SW-dag Nederlands B2 Vrijwilligerswerk			
TWEDE STUDIEJAAR	Projecten • <i>Mensen met een verstandelijke beperking</i>	Projecten • <i>Tijdschrift Geestelijke Gezondheidszorg</i>	Projecten • <i>Jeugdzorg</i>	Projecten • <i>De kwaliteit van SPH</i>
	Cursussen • <i>Afwijkende ontwikkeling I</i> • <i>Onderzoeksmethodologie II</i>	Cursussen • <i>Psychopathologie</i> • <i>Mediatiegebruik</i>	Cursussen • <i>Ethiek en recht II</i> • <i>Afwijkende ontwikkeling II</i>	(Keuze)Trainingen • <i>Bemepschouwing (verplicht)</i> • <i>Omgaan met seksualiteit (verplicht)</i> • <i>Muzisch werken met verhalen</i> • <i>Werken met ouders in de SPH</i> • <i>Ondernemerschap</i> • <i>Intake en rapportage in de Jeugdzorg</i> • <i>Coachende gespreksvaardigheden</i> • <i>Zorghandelingen</i>
	Toolkits & Trainingen • <i>Training Vraag gestuurd werken</i> • <i>Toolkit Spelbegeleiding</i>	Toolkits • <i>Toolkit Sociotherapie</i> • <i>Toolkit Creatief werken</i>	Toolkits • <i>Toolkit Video formatie</i> • <i>Keuze beeldend, drama, muziek of sport & spel</i>	
	Studiebegeleiding Praktijk Beroepsoriëntatie			
DERDE STUDIEJAAR	Stage 1		Stage 2	
	Studiedagen • <i>Training Aggressiehantering</i>	Studiedagen • <i>Toolkit Kinder mishandeling en Huiselijk Geweld</i>	Studiedagen (keuze) • <i>Toolkit Competentievergroting</i> • <i>Toolkit Rehabilitatie</i>	Studiedagen • <i>Ongelukken in het Sociaal Domein</i>
	Onderzoeksmethodologie III A			
	Supervisie Nederlands C1			
VIJFDE STUDIEJAAR	Onderzoeksmethodologie III B		Onderzoek jaar vier	
	Minoren Verdiepend en Multidisciplinaire Minoren • <i>Jeugdzorg SPH</i> • <i>Agogisch in de GGZ</i> • <i>Gehandicaptenzorg</i> • <i>Ouderschap, Opvoeding en Preventie</i> • <i>Werken in Gedwongen Kader</i>		Projecten, Trainingen & Toolkits • <i>Project: 'In the Spotlight'</i> • <i>Training Leegstijl</i> • <i>Toolkit Contactuele Hulpverlening</i>	
	SLR Transferverlag			

Voltijd
 '16 - '17

Bijlage 5 Bestudeerde documenten

Voor het bezoek heeft de commissie de afstudeerwerken bestudeerd van de studenten met de volgende studentnummers:

SPH 2014/15	-1075112
-1077822	-1079004
-1072199	
-1075541	SPH 2014/15
-1076356	-1071611
-1071276	-1071955
-1075369	-1058609
-1058156	-1036949
-1075331	-1058133
-1076054	-1071507
MWD 2015/16	MWD 2014/15
-1072263	-1070672
-1083472	-1073565
-1072755	-1070827
-1058674	-1070291
-1075733	-1074128
-1071496	-1057992
-1077628	

Voorafgaand aan het bezoek heeft de commissie onder meer de volgende documenten bestudeerd:

- 1 Studiegids MWD 2016-2017
- 2 Studiegids SPH 2016-2017
- 3 Landelijk opleidingsprofiel MWD
- 4 Landelijk opleidingsprofiel SPH
- 5 Aanvraag planningsvrije conversie
- 6 Landelijk opleidingsdocument Sociaal Werk
- 7 Concept curriculum SW
- 8 Niveauomschrijvingen SW
- 9 Raamleerplan MWD
- 10 Raamleerplan SPH
- 11 Competentiematrix SPH
- 12 Competentiematrix MWD
- 13 Afbouwplan opleiding MWD en SPH
- 14 Opleidingsprofiel MWD Leiden
- 15 Opleidingsprofiel SPH Leiden
- 16 Onderwijs- en examenregeling MWD 2016-2017 (OER)
- 17 Onderwijs- en examenregeling SPH 2016-2017 (OER)
- 18 Bureau Studiesucces: Plan van aanpak 2015-2016
- 19 Hobéon-rapport: Accreditatie HBO bachelor opleidingen MWD, SPH voltijd en deeltijd (2010)
- 20 Rapportage interne audit (2014)
- 21 Instellingsplan Hogeschool Leiden 2016-2022
- 22 Brondocument instroom, doorstroom en bekostiging SW&TP
- 23 Benchmarkrapport Nationale Studenten Enquête MWD 2016

- 24 Benchmarkrapport Nationale Studenten Enquête SPH 2016
- 25 Langs de Lat 2016
- 26 Handreiking projectgroep herijkt afstudeerprogramma SW
- 27 Personeelsbeleid Werkend Leren SW&TP
- 28 Tabellen Strategisch Personeelsplan SW&TP
- 29 Kerndocumenten toetscommissie SW&TP
- 30 Overzicht examinatoren SW&TP
- 31 Jaarverslag examencommissie SW&TP 2015-2016
- 32 Jaarverslag toetscommissie SW&TP 2015-2016
- 33 Archiveringsbeleid SW&TP
- 34 Beleid ICT-O SW&TP
- 35 Stagenota: Rondje langs de velden
- 36 Toetsbeleid Hogeschool Leiden
- 37 Summatief toetsbeleid SW&TP
- 38 Notitie Reflectielijn (mei 2016)
- 39 Onderwijsvisie SW&TP 2016
- 40 Notities tafeltjesbijeenkomsten werkveld
- 41 Uitstroomprofiel Jeugdzorg Hogeschool Leiden
- 42 Landelijk Uitstroomprofiel Jeugdzorgwerker
- 43 Samen voor Jeugd, Jaarboek Expertisecentrum Jeugd 2016
- 44 Aandacht, Tijdschrift voor praktijkgericht onderzoek voor Zorg, Sociaal Werk, Toegepaste Psychologie en Educatie
- 45 Notitie Nederlands
- 46 Handreiking Social Work 'Naar een beroepsrelevant afstudeerprogramma Social Work'

Tijdens het bezoek zijn de digitale studiegidsen, modulehandleidingen, literatuur en toetsen van verschillende onderwijsseenheden bekeken en beoordeeld.

Bijlage 6 Onafhankelijkheidsverklaringen

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring
voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleidingen Sociaal Pedagogische Hulpverlening en Maatschappelijk Werk en Dienstverlening van Hogeschool Leiden. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening

Naam:

R.T.H.M. Kloppenburg

Datum:

21-6-2017

Plaats:

Leiden

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring
voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleidingen Sociaal Pedagogische Hulpverlening en Maatschappelijk Werk en Dienstverlening van Hogeschool Leiden. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

Daphne Janssen

Datum:

21-06-2017

Plaats:

Leiden

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring
voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleidingen Sociaal Pedagogische Hulpverlening en Maatschappelijk Werk en Dienstverlening van Hogeschool Leiden. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

J.M.M. RIGTER

Datum:

21-06-2017

Plaats:

Leiden

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring
voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleidingen Sociaal Pedagogische Hulpverlening en Maatschappelijk Werk en Dienstverlening van Hogeschool Leiden. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam: Edwin Lyttik

Datum: 21 juni 2017

Plaats: Leiden

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring
voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleidingen Sociaal Pedagogische Hulpverlening en Maatschappelijk Werk en Dienstverlening van Hogeschool Leiden. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

R. VAN AALST

Datum:

21 juni 2017

Plaats:

LEIDEN

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring
voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleidingen Sociaal Pedagogische Hulpverlening en Maatschappelijk Werk en Dienstverlening van Hogeschool Leiden. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

J.M. BOKORVAM

Datum:

21/06/2017

Plaats:

LEIDEN

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring
voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

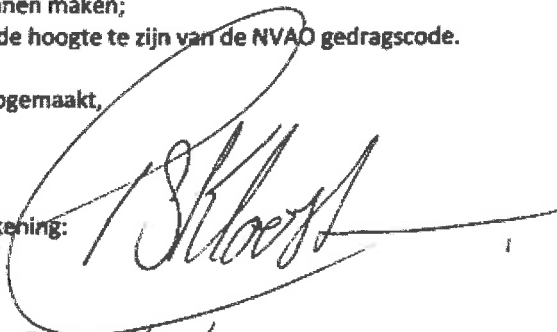
Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleidingen Sociaal Pedagogische Hulpverlening en Maatschappelijk Werk en Dienstverlening van Hogeschool Leiden. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam: R.S. Kloosterman

Datum: Utrecht, 20 juni 2017

Plaats: